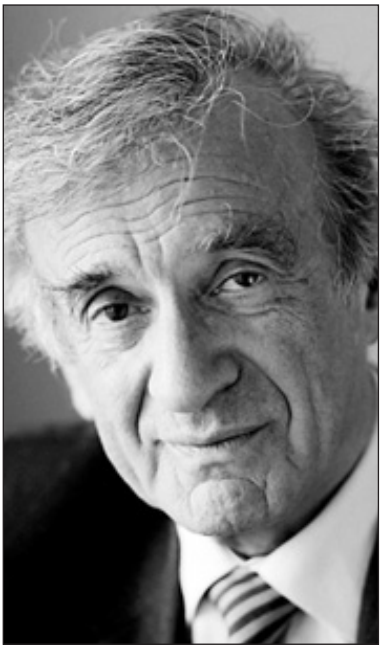

Cele mai bune urări

Elie Wiesel – „flacăra speranței” – 80 de ani

Născut la Sighet (30 septembrie 1928), **ELIE WIESEL** a fost deportat, împreună cu familia, în 1944, la Auschwitz, unde au fost ucise toate rudele sale (părinți, frați). A trăit, după război, câțiva ani la Paris, apoi în S.U.A., la New York. În 1949 a fost corespondent al cotidianului israelian „Yediot Aharonot”, apoi în 1957 colaborează la cotidianul evreiesc „Forward”. După o întâlnire memorabilă cu François Mauriac, care a izbucnit în lacrimi ascultându-i relatările din lagăr, Wiesel se îndreaptă spre literatură. În 1956 scrie romanul „Un di Velt geschvign” (în idiș, „Și lumea a tăcut”), tradus în 1958, în franceză, sub titlul „La Nuit”, cu o prefață a lui Mauriac. În 1986, Ronald Reagan îi acordă Medalia de Aur cu prilejul aniversării a 200 de ani de la declararea Independenței S.U.A., numele său fiind gravat pe soclul statuii Libertății. Congresul american i-a acordat, de asemenea o distincție, ca omagiu pentru modul cum a ținut trează conștiința lumii față de ororile Holocaustului. Este Doctor Honoris Causa a peste 55 de universități din lume, a fost profesor la Universitatea din Boston, a primit

numeroase distincții internaționale; tot în 1986 a fost distins cu Premiul Nobel pentru Pace, deși putea să primească același premiu și pentru literatură. Elie Wiesel este și un mare scriitor. Dintre cele 40 de cărți publicate, amintim: „Noaptea”, „Zorile”, „Accidentul”, „Cerșetorul din Ierusalim”, „Al cincilea fiu”, „Toate fluviile curg spre mare”, „Și marea nu se umple”, „Testamentul”, „Celebrii hasidice”, „Celebrii biblice”, „Celebrii talmudice”, „Nebuna dorință de a dansa” ș.a., multe dintre ele traduse în românește și comentate în presa culturală. La ultima vizită, când s-a înființat, sub președinția sa, Comisia de studiere a Holocaustului în România, Wiesel s-a exprimat radical, fapt exploatat de cercurile negaționiste, antisemite. El a dorit să sublinieze participarea regimului antonescian la Holocaust, fără a incrimina poporul român, pe care îl respectă, ca umanist recunoscut. Inșuși Wiesel a spus cândva că fanatismul poate fi un grav pericol și atunci când pornește din cercuri evreiești. Întrebările puse de Wiesel – copil, de Wiesel – omul matur sunt existențiale. „Omul se ridică, pe sine, spre Dumnezeu prin întrebările pe care le pune”...

„Poate muri Dumnezeu în sufletul unui copil?”, este cea mai gravă întrebare. Wiesel s-a ridicat deasupra disperării din anii Holocaustului, a devenit un luptător, dar și un umanist, un antiextremist.

Când a primit Nobel-ul, Wiesel a declarat: „Nu am dreptul să vorbesc în numele celor morți... Am văzut copii condamnați să nu îmbătrânească niciodată, bătrâni care nu mor, ei au dispărut, asta e tot... O memorie rănită... căutând să înțeleagă și să se facă înțeleasă”.

Wiesel nu a uitat niciodată chipul tatălui său, pe care nu l-a cunoscut încă de la naștere. Scriitorul avea 16 ani când toată familia a fost ucisă. Nici Sighetul copilăriei nu mai este azi ceea ce a fost. Puțini evrei mai locuiesc în Maramureș.

Holocaustul nu a ucis numai oameni, a distrus locuri, tradiții, a oprit, pentru unii, timpul. Wiesel și-a căutat salvarea în scris, dar și în tradiția hasidică. Hasizii știau să danseze, să se bucure, chiar și atunci când flăcările, marginea prăpastiei erau aproape. Nu spune cântecul că „lumea e un podeț îngust, dar nu ne este teamă”?

Neuitat va fi și momentul *bar-mitzvei*, când Elie a primit în dar un ceas. Ceasul n-a mers în favoarea copilului de 13 ani, dar copilul a rămas în viață. Chemat ca martor la procesul călăului din Lyon, Klaus Barbie, Wiesel spunea: „Nu simt față de acuzat nici un fel de ură. Nu l-am întâlnit niciodată. Dar am întâlnit asasinii ca și el... Nu toate victimele lui Hitler erau evrei, dar toți evreii erau victime... Toți care au suferit alături de noi, creștinii ori laici, sunt frații noștri”. Acesta este adevărul Elie Wiesel. El consideră că numai condamnarea crimelor poate asigura supraviețuirea omenirii după Holocaust. Este greu de explicat cum, după milenii de civilizație, barbaria a intervenit în toată sălbăcia ei, în istoria Europei și a omenirii. Vizitând Wannsee, locul de agrement de lângă Berlin, unde, în ianuarie 1942, capii nazisti (eșalonul secund) s-au întâlnit spre a preciza „soluția finală”, Elie Wiesel încearcă să înțeleagă cele petrecute „E cu puțință să fie adevărat?”. Cincii negaționiști spun că nu este adevărat. Wiesel este unul dintre mii de martori, dintre supraviețuitori. Adresându-se Domnului, el spune: „Dă-ne altă minte, ca să Te putem înțelege”. Așa spuneau și evreii după pogromurile lui Bogdan Hmelnițki. Nu păcatele evreilor i-au pedepsit, numai fanaticii religioși ar putea afirma o asemenea absurditate. Elie Wiesel a fost numit de contemporani: „flacăra speranței”.

Preluând vorbele Eccliazistului: „Toate fluviile curg spre mare și marea nu se umple”, Elie Wiesel reduce vocea înțeleptului în miezul unui „ev nebun”, al unor vremuri însângerate. Vocea sa este necesară ca și vocea Eccliazistului.

Victor Neumann – un gânditor original

„Exploziv în contextul în care România are o forma de guvernare democratică și tinde spre integrarea în rândul statelor europene animate de o filozofie politică pluralist-democratică, conceptul *neam* indică, pe de o parte necunoașterea sensurilor sale, pe de alta, opțiunea unor ideologi laici sau religioși de a revitalizeza *etno-naționalismul*. Nu este mai puțin adevărat că, aidoma conceptelor *popor*, *etnie*, *naționalitate*, *națiune*, conceptul *neam* nu a beneficiat de o explicare din perspectiva studiilor de istorie intelectuală” – scrie **VICTOR NEUMANN**, în studiul său „Neam, popor sau națiune?”, apărut într-o ediție revizuită, la editura Curtea Veche. Născut în 1953, la Lugoj (oraș cu o veche tradiție culturală: aici a trăit scriitorul Nicolae Breban, s-a născut scriitorul Gheorghe Schwartz, iar unii nostalgici extremiști de dreapta se laudă cu miliardarul Iosif Drăgan, care a investit într-o instituție de studii superioare), Victor Neumann este un istoric cu o reputație demnă de luat în seamă în România, Ungaria, Austria, Germania, în alte țări, este profesor la Universitatea de Vest din Timișoara, unde locuiește de mulți ani, o personalitate a urbei și a comunității evreilor timișoreni. A fost invitat să susțină cursuri la diverse universități europene, a participat la numeroase sesiuni, simpozioane, conferințe

în țară și în străinătate, inclusiv în Statele Unite. Preocupările sale sunt axate pe domeniul interetnicității, interculturalității, istoriei intelectuale, politice, multiculturalism, pornind de la reperele central-europene.

Între anii 1995–1997 a fost bursier NATO, iar printre țările unde s-a făcut cunoscut mai amintim Franța, Italia, Cehia, Olanda, Bulgaria.

Dintre lucrările sale, extrem de numeroase, amintim câteva – „Convergențe spirituale (1750–1850)” apărută la editura Eminescu în 1986, „Tentația lui Homo Europaeus” (Ed. Științifică – 1991, tradusă în SUA, în 1993), „Istoria evreilor din Banat” (Ed. Du Style – 1999), „Ideologie și fantasmagorie” (Polirom – 2001), ș.a.

Studiile lui Victor Neumann se bazează pe evaluarea și reevaluarea unor concepte din secolele trecute, fiind amintiți Herder, Michelet, Thierry, Charles Taylor, gânditori români ș.a.

Identitatea multiplă este o noțiune care revine adesea în discursul lui Neumann. Adversar consecvent al oricărei concepții extremist-naționaliste, academic în exprimare și elegant în stil, el aduce un suflu de liberă conștiință a modernității, a umanismului în noi coordonate, pluraliste, atât de necesare într-o perioadă în care armele iau adesea locul dialogului, crima încearcă să se autojustifice sau să se camufleze în șpatele unor declarații fals-pacifiste. În acest context, Neumann aduce critici și lui Habermas, atât de des citat de cei care nu l-au înțeles cum trebuie, îndemnul la dialog intercultural și implicit, interreligios, la augmentarea influenței culturii în viața socială, în relațiile internaționale sunt, fără îndoială, ecourile ale unei străvechi tradiții, în care Decalogul, în interpretarea sa modernă, își are locul său de cinstă. Nu putem decât să-i mulțumim istoricului Victor Neumann pentru tot ceea ce întreprinde, pentru scrierile sale erudite și încărcate de noblețe.

„Marele Scrib” Gheorghe Schwartz a ajuns la al șaptelea volum

Mă sună din Arad prietenul (așa cred și mă simt onorat) **GHEORGHE SCHWARTZ** și-mi spune că-mi trimite o nouă carte, din ciclul „*Cei o sută*”, cu titlul „*Culoarul templier*”. Mă gândesc că trebuie să ai curaj, ca după „Regii blestemați”, tetralogia lui Maurice Druon, chiar și după alții ca Umberto Eco, să abordezi o asemenea temă. Dar arădeanul, născut la Lugoj, în 16 septembrie 1945, scriitorul cu multe premii și mereu și cu obstinată ocolit de unii critici, are o ambiție care te cucerește, pentru că are și har și este original atât în viață, cât și în scris. Îmi

spune, de pildă, că nu s-a putut naște mai devreme, din cauza lui Hitler, că mulți îl iubesc și puțin îl citesc (n.n. îl citesc cei cu o minimă și necesară cultură istorică, literară). Este mereu nemulțumit, dar nemulțumirea îl face să scrie cu o răvnă ce amintește de eroul lui Dumas-tatăl, contele de Monte Cristo, care a săpat ani de zile, ca să ajungă unde a vrut să ajungă. Stilul său are ceva bogesian, ca și marquezian, etc., dar să nu divagăm prea mult. Într-o anchetă a revistei „Apostrof”, scriitorul a afirmat că îi invidiază sincer pe „tâmpii”, pentru că sunt fericiți (n.n. a nu se

confunda cu cei care se prefac a fi ...). Director de liceu, șef de catedră la Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad, publicist cu „spada”, ascuțită, Gheorghe Schwartz (numele și prenumele au opt litere, dar octologia în proză, anunțată, va deveni zece plus unu cărți, cel puțin așa mi-a spus la telefon) are la activ numeroase povestiri, a debutat cu romanul „Martorul” (1972), până în 1981 a mai publicat cinci romane, apoi trei volume de proză scurtă, după care a început, în 1988, să traseze un culoar care îi va aparține în exclusivitate în literatura română – „*Cei o sută*”, cu *Anabasis*,

Ecce homo, *Oul de aur* (1998), onorat cu Premiul Uniunii Scriitorilor și cu Meritul Cultural în grad de Comandor, *Mâna albă*, *Vara rece*, *Axa lumii*.

Am menționat aceste titluri, spre ținerea de minte a celor care nu cunosc încă opera acestui neasemuit maestru al condeiului, fără exagerare. În 1996 a publicat romanul „*Procesul*”, inspirat din „*Afacerea Dreyfus*”, cu inserții locale. A mai publicat lucrări din domeniul de specialitate și de doctorat (psihologie, filozofie), politică, învățământ.

În al șaptelea volum al ciclului menționat, întâlnim pe principalii prota-

goniști din volumele anterioare, Marele Scrib sau *Scribul*, *Mesagerul*, iar șirul personajelor „temporale” ajunge la al șaptezecișunulea. Cartea se deschide cu un Contraargument al lui C.C.Jung despre inconștientul colectiv. Este o temă la care ar trebui să reflectăm, chiar și cei care se consideră cu mult peste nivelul „maselor”. Volumul are 474 de pagini, publicat la prestigioasa editură Curtea Veche, nu este o lectură ușoară, dar satisfacțiile celor care știu să-l citească vor fi peste măsura obișnuitelor așteptări.

Andrei Oișteanu la ora afirmării depline

în rândul sexagenarilor, cu multe proiecte și așteptări (are în perspectiva imediată o lucrare despre influența narcoticelor asupra creației literare, ca și asupra vieții unor scriitori români și străini), după o frumoasă carieră de cercetător în domeniul etnologiei, istoriei culturale sub diverse aspecte, publicisticii culturale și politice. Cunoscut ca un activ membru al societății civile, în GDS, colaborator la numeroase publicații din țară (în primul rând la revista 22), invitat să susțină cursuri și să conducă masterate la Centrul de Studii Iudaice Goldstein-Goren din cadrul Facultății de Litere a Universității din București, Andrei Oișteanu a publicat o serie de cărți importante pentru cunoașterea mentalităților din zona în care trăim, în care conviețuiesc mai multe etnii, „Grădina de dincolo” (1980), „Motive și semnificații mito-simbolice în cultura tradițională românească” (1989), „Imagina evreului în cultura română” (2001 și 2004), un studiu de imagologie care se înscrie într-un șir de studii de seamă în etnologia noastră, de la Moses Schwartzfeld încoace, „Ordine și Haos. Mit și magie în cultura tradițională românească” (2004),

un volum de proză în maniera onirică „Cutia cu bătrâni” [1995 și 2005], „Religie, politică și mit” [2007], fără a uita „Mythos și logos” în mai multe ediții, ca și o serie de cărți traduse în limbi europene. Membru al unor asociații, foruri științifice din România și din alte țări, președinte al Asociației Române de Istorie a Religiei, el a fost distins în septembrie 2006 de Președintele țării cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler pentru meritele culturale și pentru contribuția la promovarea operii lui Mircea Eliade.

Aici vom face o digresiune în biografia lui Andrei Oișteanu. Născut la 18 septembrie 1948, Andrei Oișteanu a studiat ingineria la Politehnica din București, o perioadă s-a apropiat de formațiile de muzică folk-rock [Mircea Florian ș.a.], apoi s-a specializat în studiul etnologiei urmând o cale nebătută în acest domeniu, fiind apreciat și încurajat de Mircea Eliade, Ioan Petru Culianu, Moshe Idel [Israel]. Participant, cu mare putere de exprimare și de convingere, la numeroase dezbateri pe teme civice, Andrei Oișteanu și-a expus deschis opiniile împotriva xenofobiei, antisemitismului, negațio-

nismului, extremismului, a fost supus unor furi-oase tiruri din partea susținătorilor ideilor pe care el le-a combătut. C.V.Tudor, Ion Coja, Paul Goma fac parte dintre neprietenii săi, și nu numai ai săi, dar și ai democraților de esență și nu de suprafață. El a dat un exemplu că un om poate gândi liber, trecând peste prejudecăți, calitate rară încă la noi, unde oricine și oricând poate profera injurii care ating demnitatea unui semen ori a unei etnii. La împlinirea celor șase decenii de viață îi spunem prietenește „Mulți ani până la 120”, să aibă satisfacții în munca sa și în viața de familie.

P.S. Am primit un voluminos CV, din care dorim să mai extragem câteva date. Printre mentorii lui Andrei Oișteanu, în perioada de pregătire în domeniul ales, s-au numărat iluștri savanți precum Sergiu Al-Ghorge, Amita Bhowe (India) ș.a. Din septembrie 2007, el este doctorand, sub îndrumarea prof. dr. Mircea Anghelescu.

Pagină realizată de
BORIS MARIAN

Strălucit reprezentant al intelectualilor din generația „de mijloc”, **ANDREI OIȘTEANU** a pășit, cum pășește de obicei, cu dreptul și apăsat,